

Missa Pro Eligendo Papam¹

Ved formiddagens messe den 18. april 2005 –
forud for påbegyndelsen af konklavet samme
eftermiddag – prædikede kardinalkollegiets dekan,
kardinal Joseph Ratzinger, som den følgende dag
blev valgt til pave og tog navnet Benedikt XVI²

Af Joseph card. Ratzinger³

Lad os i denne time, hvor ansvaret er så stort, lytte med særlig opmærksomhed til dét, som Herren med sine egne ord siger os. Fra de tre læsninger⁴ vil jeg kun vælge nogle passager, som direkte angår os i et øjeblik som dette.

Den første læsning giver os et profetisk portræt af Messias-skikkelsen – et portræt, som får hele sit betydningsindhold på det tidspunkt, hvor Jesus oplæser denne tekst i synagogen i Nazareth og siger: "I dag er dette skriftord gået i opfyldelse".⁵ I kernen af denne profetiske tekst finder vi et udtryk, som – i hvert fald ved første øjekast – synes at være selvmodsigende. Under omtalen af sig selv siger Messias, at han er blevet sendt "for at udråbe et nådeår fra Herren og en hævdag fra vor Gud".⁶ Vi lytter med glæde til udråbelsen af et nådeår: Den guddommelige barmhjertighed sætter en grænse for det onde – sådan som Den hellige Fader skrev det til os.⁷ Jesus Kristus er Guds barmhjertighed i egen person: at møde Kristus betyder at møde Guds barmhjertighed. Kristi sendelse er blevet vores sendelse i kraft af salvningen til præster;⁸ vi er kaldet til – og ikke kun i ord, men også med vores liv og med sakramenternes virkningsfulde tegn – at kundgøre "nådeåret fra Herren". Men hvad er det, Esaias vil sige, når han forkynder "hævdagen fra vor Gud"? Da Jesus læste denne pro-

¹ "For valg af en pave". Titel på den messe, som afholdes forud for kardinalernes indtog i et konklave.

² Forud for konklavet havde kardinalerne holdt 12 møder (det såkaldte prækonklave), hvor de havde drøftet de problemer, som Den katolske Kirke aktuelt står overfor. Iflg. Vatikanets pressetalsmand, Joaquin Navarro-Valls var kardinalerne på disse møder nået frem til en meget høj grad af konsensus om de generelle emner, som var blevet taget op under drøftelserne. Forskellige "vaticanista" (kommentatorer med indsigt i Vatikanets forhold) har peget på, at kardinal Ratzingers prædiken ved messen Pro Eligendo Papam på denne baggrund må antages at afspejle denne konsensus mellem kardinalerne og dermed i overvejende grad at være repræsentativ for kollegiet.

³ Oversat af Vivian og Erling Tiedemann

⁴ [Klik her](#) for at se messens tre læsninger fra hhv. Esaias 61,1-3a.6a.8b-9, Efeserbrevet 4,11-16 og Johannes evangeliet 15,9-17

⁵ Luk 4,21

⁶ Es 61,2

⁷ I pave Johannes Pauls sidste bog, eng. titel *Memory and Identity*, har det første kapitel overskriften "The limit imposed upon evil"

⁸ Prædikenen var rettet til kardinalerne, som koncelebrerede messen, og drejede sig i visse afsnit særligt om biskoppernes og præsternes rolle og opgave.

fetiske tekst i Nazareth, udtalte han ikke disse ord – han sluttede med forkyndelsen af nådeåret. Var det måske grunden til den forargelse, som opstod efter hans prædiken? Vi ved det ikke. Men i hvert fald har Herren med sin død på korset givet sin autentiske kommentar til disse ord. "På sit legeme bar han selv vore synder op på korset ...," siger den hellige Peter.⁹ Og den hellige Paulus skriver til Galaterne: "Kristus har løskøbt os fra lovens forbandelse ved selv at blive en forbandelse for vor skyld — der står jo skrevet: 'Forbandet er enhver, der hænger på et træ' — for at velsignelsen til Abraham kunne nå ud til hedningerne i Kristus Jesus, og vi ved troen kunne få Ånden, der var lovet os".¹⁰

Kristi barmhjertighed er ikke en billig nåde; den medfører ikke, at det onde bliver uden betydning. Kristus bærer i sit legeme og sin sjæl hele vægten af det onde, al dets destruktive kraft. Han opbrænder og omformer det onde i lidelsen, i sin lidende kærligheds ild. Hævnens dag og nådeåret bliver til ét i påskemysteriet, i Kristus som død og opstanden. Dette er Guds hævn: Det er ham selv, der led for os i Sønnens person. Jo mere vi griber af Herrens barmhjertighed, og jo mere vi bliver solidariske med hans lidelse, jo mere disponible bliver vi også for at udfylde i vort kød, "hvad der mangler af Kristi trængsler".¹¹

Lad os gå videre til den anden læsning fra brevet til Efeserne. Her drejer det sig i det væsentlige om tre emner. For det første om Kirkens embeder og karismer som gaver fra Herren – han, som er opstanden og opfaren til Himlen. Dernæst handler det om modenhed i troen og om erkendelsen af Guds Søn som forudsætning for og indhold i enheden i Kristi legeme. Og endelig drejer det sig om den fælles deltagelse i Kristi legemes vækst, det vil sige om omformningen af verden i fællesskabet med Herren.

Lad os nøjes med at opholde os ved to punkter. Det første er vejen frem mod "modenheden i Kristus", som det – lidt forenklet – hedder i teksten på italiensk. Mere præcist burde vi ifølge den græske grundtekst tale om "Kristi fyldes mål", som vi er kaldet til at nå frem til for reelt at være fuldvoksne i troen. Vi bør ikke blive ved at være umyndige børn i troen. Men hvad vil det sige at være børn i troen? Det vil sige, svarer den hellige Paulus: "at slynges og drives hid og did af hver lærdoms vind ...".¹² En meget aktuel beskrivelse!

Hvor mange lærdoms-vinde har vi ikke kendt i de seneste årtier? Hvor mange ideologiske strømninger, hvor mange tankesæt har ikke været på mode? For mange kristne har tænkningens lille båd ofte været ud i søgang som følge af disse bølger og er blevet kastet fra den ene yderlighed til den anden: fra marxisme til liberalisme og endog til libertinisme; fra kollektivismen til radikal individualisme; fra ateisme til en vag religiøs mysticisme; fra agnosticisme til synkretisme – og så videre. Hver dag opstår nye sekter, og Pauli ord virkeliggøres om menneskenes bedrag, om deres snedighed, som søger at føre på afveje.¹³ Dét at have en fast tro i overensstemmelse med Kirkens trosbekendelse får ofte sat etiketten fundamentalisme på sig. Mens relativismen, det vil sige dét at lade sig drive "hid og did af hver lærdoms vind", fremstår som den eneste holdning, der er på højde med nutiden. Et relativismens diktatur er ved at danne sig, der ikke anerkender noget som definitivt, og som alene har jeg'et og dét, man umiddelbart har lyst til, som sin sidste målestok.

Vi, derimod, har en anden målestok: Guds Søn, det sande menneske. Han er målestokken for en ægte humanisme. "Fuldvoksen" er ikke en tro, som følger modens bølger og det sidste skrig. Voksen og moden er en tro, som er dybt rodfæstet i Kristi venskab. Det er dette venskab, som åbner os for alt dét, som er godt, og som giver os kriteriet for en skelnen mellem sandt og falsk, mellem be-

⁹ 1 Pet 2,24

¹⁰ Gal 3,13-14

¹¹ Kol 1,24

¹² Ef 4,14

¹³ Jf. Ef 14,4

drag og sandhed. Denne voksentro bør vi modne. Til denne tro bør vi lede Kristi hjord. Og det er denne tro – og kun troen – der skaber enhed, og som virkeliggøres i kærligheden. Som en modsætning til de stadige omskiftelser, som *de* kommer ud for, der som børn kastes hid og did af bølgerne, giver den hellige Paulus os i den forbindelse et godt ord som den grundlæggende opskrift på kristenlivet: *Være sandheden tro i kærlighed*. I Kristus bliver sandhed og kærlighed ét. I den grad, hvori vi er Kristus nær, vil sandhed og kærlighed også i vores liv smelte sammen. Kærlighed uden sandhed er blind; sandhed uden kærlighed er som "en klingende bjælde".¹⁴

Vi kommer nu til evangelieteksten, fra hvis rigdom jeg gerne vil uddrage blot to små observationer. Herren retter disse fantastiske ord til os: "Jeg kalder jer ikke længere tjenere ... jeg kalder jer venner".¹⁵ Mange gange føler vi – som sandt er – at vi kun er unyttige tjenere.¹⁶ Og ikke desto mindre kalder Herren os venner, gør os til sine venner, giver os sit venskab.

Herren definerer venskabet på dobbelt vis. Mellem venner er der ingen hemmeligheder: Kristus siger os alt, hvad han har hørt af Faderen; han giver os sin fulde tillid og med tilliden også kundskaben. Han åbenbarer os sit ansigt, sit hjerte. Han viser os sin ømhed for os, sin lidenskabelige kærlighed, som rækker helt til korsets dårskab. Han stoler på os, han giver os magt til at tale som hans jeg: "Dette er mit legeme ...", "jeg forlader dig dine synder ...". Han betror os sit legeme, Kirken. Til vores svage forstand, til vore svage hænder betror han sin sandhed – Gud Fader, Søn og Helligåndes mysterium; mysteriet om Gud, som "således elskede verden, at han gav sin enbårne Søn".¹⁷ Os har han gjort til sine venner, og vi – hvordan svarer vi?

Det andet element, med hvilket Jesus definerer venskabet, er viljernes fællesskab. "Idem velle – idem nolle"¹⁸ var også for romerne definitionen på venskab. "I er mine venner, hvis I gør, hvad jeg påbyder jer".¹⁹ Venskabet med Kristus falder sammen med, hvad der udtrykkes i Fadervor's tredje bøn: "Ske din vilje som i Himlen således også på jorden". Da Jesus var i Getsemane, forvandlede han vores oprørske menneskevilje til en vilje, der var overensstemmende og forenet med den guddommelige vilje. Han gennemled hele vores selvbestemmelses drama – og ved selv at lægge vores vilje i Guds hænder, gav han os den sande frihed: "Ikke som jeg vil, men som du vil".²⁰ Det er i dette viljernes fællesskab, at vores frelse bliver til virkelighed: være Jesu venner, blive Guds venner. Jo mere vi elsker Jesus, og jo mere vi kender ham, jo mere vokser vores ægte frihed og vores glæde over at være frelst. Tak, Jesus, for dit venskab!

Det andet element i evangelieteksten, som jeg gerne vil pege på, er Jesu ord om at bære frugt: "Jeg har sat jer til at gå hen og bære frugt, og det en varig frugt".²¹ Her ser vi dynamikken i eksistensen som kristen og som apostel: Jeg har sat jer til at gå ... Vi bør være besjælet af en hellig uro og iver for at bringe alle den gave, som troen og venskabet med Kristus er.

Kærligheden, venskabet med Gud er i sandhed blevet givet til os, for at det skal nå også til andre. Vi har modtaget troen for at give den videre til andre – vi er præster for at tjene andre. Og vi skal bære en varig frugt. Alle mennesker ønsker at sætte sig varige spor. Men hvad varer? Penge gør det ikke. Bygninger bliver ikke ved at være der, ej heller bøger. Efter en vis tid, kortere eller længere, forsvinder alle den slags ting. Det eneste, som forbliver evigt, er menneskesjælen – mennesket skabt af Gud for evigheden. Den frugt, som er varig, er derfor den, som vi har sået i menneskers sjæle – kærligheden, kendskabet; den gestus, som er i stand til at røre hjertet; det ord, som åbner sjælen for

¹⁴ 1 Kor 13,1

¹⁵ Joh 15,15

¹⁶ Jf. Luk 17,10

¹⁷ Joh 3,16

¹⁸ Latinsk talemåde, som dækker, at det er det samme, man vil, og det samme, man ikke vil.

¹⁹ Joh 15,14

²⁰ Matt 26,39

²¹ Joh 15,16

Herrens glæde. Lad os altså gå og bede Herren om at hjælpe os med at bære frugt, en frugt, der varer. Kun på den måde kan jorden blive ændret fra en tårernes dal til en Guds have.

Lad os til slut endnu engang vende tilbage til Efeserbrevet. Det siger – med et ord fra Davids salme 68 – at Kristus er steget op til Himlen og har "givet gaver til menneskene".²² Sejrherren uddeler gaver. Og disse gaver er apostle, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Vores tjeneste er en gave fra Kristus til menneskene for at opbygge hans legeme – den nye verden. Lad os leve vores tjeneste sådan – som en Kristi gave til menneskene. Men lad os i denne stund frem for alt bede indtrængende til Herren om, at han efter den store gave, som pave Johannes Paul den Anden var, må give os en ny hyrde efter sit hjerte, en hyrde, som kan lede os til at kende Kristus, lede os til hans kærlighed og til den sande glæde.

Amen.

[Klik her for at komme tilbage til forsiden](#)

²² Ef 4,8